

بنزین ماسک روی آتش اختلافات در آلمان

میراحمدرضا مشرف

پژوهشگر مسائل بین الملل

ششاید چند دهه پیش یا شاید کمتر از آن چندسال قبل ، کمتر کسی باور می کرد یک شهروند با سیاست مدار آمریکایی بتواند به این شکل در صحنه سیاسی داخلی آلمان تأثیر گذاری نشان دهد و حتی یک جنجال و آشوب سیاسی بزرگ در این کشور بر پا کند. اما ایلان ماسک، میلیاردر آمریکایی، مشاور و مسئول نهاد بوهووری در دولت آ آینده ترامپ، در هفته جاری و از هزاران کیلومتر ن آن طرفتر، دقیقاً همین اتفاق را بر سر آلمانی‌های مدعی و مغسور آورد. او با توثی‌ها و اظهارنظرهای خود در مورد انتخابات آلمان جنبالی بزرگ به پا کرده که احتمالاً تا زمان برگزاری انتخابات در ۲۳ فوریه ۲۰۲۵ (۵ اسفندماه) و حتی پس از آن ادامه خواهد یافت. این در شرایطی است که آلمانی‌ها پس از انتخابات ریاست جمهوری در آمریکا، نگران سیاست‌های ترامپ درقبال اروپا و آلمان بودند و حالا باید نگران ماسک و تأثیر اظهارنظرهای او بر وضعیت بحران‌زده سیاسی کشور هم باشند. درواقع این دقیقاً همان شرایطی است که در ضرب‌المثل‌های فارسی از آن به «فوز بالای قوز» یاد می‌شود.

آلمانی‌ها در تدارک برگزاری انتخابات زودتر از موعد

با توجه به اختلافات در دولت ائتلافی شولتزر بر سر مسائلی همچون سیاست‌های مرتبط با بودجه، بحران مالی و اقتصادی، چگونگی حمایت از اوکراین و آنچه به «ترمز بد‌هی‌ها» معروف شده بود، پیش‌بینی می‌شد ائتلاف چرخ‌آه‌ناهمی (شامل احزاب سوسیال دموکرات، سبزها و دموکراتیک آزاد) دیر یا زود دچار کم‌آبی باشد؛ اتفاقی که درنهایت در ۶ نوامبر به‌وقوع پیوست و با رأی عدم اعتماد مجلس به دولت در ۱۶ دسامبر تکمیل شد. این رخداد شرایط را برای برگزاری انتخابات زودتر از موعد فراهم کرد و ۲۳ فوریه ۲۰۲۵ (۵ اسفندماه) به عنوان زمان برگزاری انتخابات تعیین شد که هفت‌ماه‌زودتر از موعد مقرر و قانونی برگزاری انتخابات است.

اکنون همه احزاب سیاسی خود را برای برگزاری این انتخابات مهم مهیا می‌کنند. پیش‌بینی‌ها حکایت از آن دارد که رقابت بسیار فشرده و تنگاتنگ خواهد بود و مانند دوره قبل هیچ حزبی قادر به کسب اکثریت مطلق و تشکیل دولت مستقل نخواهد بود. بنابراین بازمه باید در انتظار تشکیل دولتی ائتلافی بود، اما ترکیب این ائتلاف و حزب هدایت‌کننده دولت اهمیت زیادی دارد. برخی برآورد‌ها نشان می‌دهند حزب دموکرات مسیحی آلمان به رهبری فردریش مرز از شانس بیشتری برای تشکیل دولت برخوردار است. در مورد ترکیب دولت ائتلافی پیش‌بینی دشوار است؛ چراکه رقابت و تمایل احزاب برای همکاری با یکدیگر در این زمینه نقشی تعیین‌کننده دارند. این‌حال آنچه به این انتخابات و نتایج آن حساسیت ویژه‌ای بخشد، حضور پررنگ حزب راستگرا و ملی‌گرای افراطی «آلترناتیوی برای آلمان» (AFD) است.

حزب آلترناتیوی برای آلمان نسبت به دیگر احزاب سیاسی آلمان سابقه چندان‌ی ندارد و هسته اولیه‌اش حدود یک‌دهه قبل (۲۰۱۳) پایه‌ریزی شُده است. عقاید این حزب به‌شدت پوپولیستی است و مخالفت با اتحادیه اروپایی و مهاجرستیزی دو ویژگی برجسته آن محسوب می‌شود. به دلیل بروز برخی عقاید و عملکردهای نژادپرستانه از جانب حزب، اداره فدرال حفاظت از قانون اساسی آلمان این حزب را در لیست «احزاب مظنون به افراط‌گرایی» قرار داده است. با وجود این روزبه‌روز بر طرف‌داران حزب افزوده می‌شود، به‌طوری‌که براساس آخرین نظرسنجی‌ها احتمالاً بتوانند در جایگاه دومین حزب برتر انتخابات قرار گیرد. این‌ا توجه به مخالفت آشکار احزاب سیاسی دیگر و عدم تمایل آن‌ها با این ائتلاف یا این‌اف‌دی، امکان تشکیل یک دولت ائتلافی به رهبری آن تا حد زیادی غیرممکن به نظر می‌رسد.

جنبال آلمانی‌ها با ایلان ماسک چگونه آغاز شد؟

آلمانی‌ها و ایلان ماسک از ماه‌ها قبل بر سر اوکراین و حمایت از این کشور در جنگ با روسیه اختلاف مواضع داشتند و مواضع مالک شبکه ایکس در نقد حمایت بی‌شائبه اروپا از کی‌یف، گاهی اوقات با واکنش سیاست‌مداران آلمانی مواجه می‌شدند. اما چالش کلیدی و اصلی از زمانی آغاز شد که این میلیاردر

آمریکایی پس از واقعه تروریستی اخیر در مگدبورگ آلمان، با انتشار پیامی بسیار تند و زنده در شبکه اجتماعی ایکس، نخست‌وزیر آلمان را احمق و بی‌کفایت خواند و استعفای فوری وی را خواستار شد. به‌علاوه او این حمله مرگبار را نتیجه مستقیم مهاجرت بی‌رویه به آلمان دانست. به نظر می‌رسد این نوع حمله بی‌پروا از سسوی یک فرد خارجی و یک سیاست‌مدار بالقوه ایالات متحده به شخص نخست‌وزیر آلمان وی سابقه بوده است. درعین‌حال این اظهارنظرها نوعی مداخله مستقیم در سیاست‌های داخلی این کشور محسوب می‌شد. اما مداخله ماسک در مسائل داخلی آلمان به موضوع حمله تروریستی محدود باقی نماند. او به فاصله کمی بعد از این و در توثیتی دیگر، به ستایش از حزب آلترناتیوی برای آلمان پرداخت و این حزب را «ناجی» آلمان معرفی کرد. انتشار یادداشت جنجالی‌برانگیز ایلان ماسک در روزنامه آلمانی «دی ولت» این فرایند مداخله را تکمیل کرد و ابعاد جدیدی به آن داد. میلیاردر آمریکایی در این مقاله یکبار دیگر به ستایش از حزب راستگرای افراطی آلترناتیوی برای آلمان پرداخت و آن را «آخرین جرقه امید» مردم آلمان توصیف کرد. وی در این مقاله تأکید کرد به باسور وی این حزب در زمینه‌های تقویت اقتصادی، تأمین انرژی و کنترل مهاجرت رویکردهای درستی دارد و درواقع به واقع‌گرایی سیاسی متعهد است. وی با بیان این موضوع که دیگر احزاب سیاسی آلمان از سردمد فاصله گرفته‌اند، تأکید کرد که رویکرد عمل‌گرایانه حزب ای‌اف‌دی باعث بازگشت آلمان به مسیر صحیح خواهد شد. این درحالی است که احزاب سنتی این کشور شکست خورده‌اند و سیاست‌های آن‌ها منجر به رکود اقتصادی، ناآرامی‌های اجتماعی و تحلیل هویت ملی شُده است. از نظر ماسک در شرایطی که بسیاری از آلمانی‌ها احساس می‌کنند نگرانی‌هایشان نادیده گرفته می‌شود، تنها حزب «آلترناتیوی برای آلمان» است که توانسته در راستای درک این احساسات حرکت کند. این مقاله حاوی نکته جالب دیگری هم بود؛ اینکه ماسک با یک استدلال عجیب منکر راستگرایی افراطی حزب ای‌اف‌دی می‌شود: «وایدل، رهبر حزب، همچسنرگست و یک سریلانکایی شریک زندگی‌اش است. به نظر شما چنین فردی شبیه هیتلر است؟»

واکنش آلمانی‌ها

به مداخلات سیاسی در مورد تحولات داخلی آلمان واکنش‌های گسترده‌ای را در داخل این کشور به‌دنبال داشت. در وهله اول واکنش دولت و شخص نخست‌وزیر آلمان به این موضوع در نوع خود جالب توجه بود. در این راستا یکی از سخنگویان دولت ضمن اشاره به پست‌های ایلان ماسک در شبکه ایکس و همچنین مقاله او در نشریه آلمانی، وی را به تلاش برای اعمال نفوذ در انتخابات این کشور متهم کرد. وی تأکید کرد ماسک در بیان نظرات خود آزاد است، اما به‌رحال آزادی‌بیان بزرگ‌ترین مزخرفات رانیز دربرمی‌گیرد.

اولاف شولتز، نخست‌وزیر آلمان هم با مواضعی مشابه و البته در قالبی طنزآمیز سراغ این مسئله می‌رود: «ما آزادی‌بیان داریم که شامل موثی میلیاردرها هم

می‌شود. اما یک معنای آزادی‌بیان این است که می‌توانید چیزی بگویید که صحیح هم نباشد و توصیه‌های سیاسی خوبی را هم دربرنگیرد.»

اما در برابر این واکنش سسرود و تا حدی محتاطانه دولت و نخست‌وزیر، دیگر سیاست‌مداران آلمان واکنش‌هایی بسیار صریح، تند و انتقادی نسبت به اقدامات ایلان ماسک از خود نشان دادند. فردریش مرز، رهبر حزب دموکرات مسیحی (CDU) و کسی که یکی از شانس‌های اصلی نخست‌وزیری تلقی می‌شود، اظهارت ماسک را مداخله‌جویانه و گستاخانه توصیف می‌کند: «در تاریخ اظهارات ماسک در مسائل داخلی آلمان به موضوع حمله تروریستی محدود نمی‌توانم مورد مشابهی بیابوم که یک کشور دوست به این شکل در مبارزات انتخاباتی کشور دیگر دخالت کند.»

ساسکیا اسکنر، یکی از رهبران حزب حاکم سوسیال‌دموکرات آلمان (SPD)در این زمینه می‌گوید: «در دنیای ایلان ماسک دموکراسی و دموکراسی ما، مانی برای سود بیشتر هستند. ما کاملاً واضح می‌گوییم دموکراسی ما قابل دفاع است و خریدنی نیست.»

کلینگ بایل، یکی دیگر از رهبران برجسته این حزب نیز موضع‌گیری ماسک را تالشی برای بی‌ثبات کردن آلمان توصیف می‌کند و به این نکته توجه نشان می‌دهد که چرا پوتین و ایلان ماسک هم‌زمان با یکدیگر در روند انتخابات آلمان مداخله می‌کنند. از نظر او این مسئله باید در دموکراتی را نگران کند؛ چراکه حمایت هر دو وی این افراد از حزب آلترناتیوی برای آلمان، به اندازه کافی گویای همه‌چیز است. آکسل شفر، نماینده‌دیگر پارلمان از حزب سوسیال‌دموکرات هم با اشاره به ساختار سیاسی آلمان، تأکید می‌کند که این ساختار براساس یک دموکراسی لیبرال مبتنی بر قواعد تعریف شده است، درحالی‌که ماسک به‌دنبال یک دولت مستبد و غیرلیبرال است که توسط میلیاردرها اداره می‌شود. درنهایت آندریاس آدرتس، مدیر مبارزات انتخاباتی حزب سبزها، ضمن انتقاد شدید از ماسک نسبت به خطر موجود برای دموکراسی و آزادی‌بیان این‌گونه هشدار می‌دهد: «میلیاردرهای حوزه فناوری مانند ایلان ماسک با شرکت‌های دولتی چینی، این توانایی را دارند که با استفاده از پلنفرها و سرمایه‌خود، گفت‌وگوهای دموکراتیک ما را تضعیف کنند… ماسک این کار را همراه با راستگرایان افراطی ای‌اف‌دی انجام می‌دهد. این اقدام خطری برای دموکراسی و آزادی‌بیان در کشورها محسوب می‌شود.»

واکنش آلمانی‌ها

به مداخلات سیاسی ماسک در مورد تحولات داخلی آلمان واکنش‌های گسترده‌ای را در داخل این کشور به‌دنبال داشت. در وهله اول واکنش دولت و شخص نخست‌وزیر آلمان به این موضوع در نوع خود جالب توجه بود. در این راستا یکی از سخنگویان دولت ضمن اشاره به پست‌های ایلان ماسک در شبکه ایکس و همچنین مقاله او در نشریه آلمانی، وی را به تلاش برای اعمال نفوذ در انتخابات این کشور متهم کرد. وی تأکید کرد ماسک در بیان نظرات خود آزاد است، اما به‌رحال آزادی‌بیان بزرگ‌ترین مزخرفات رانیز دربرمی‌گیرد. اولاف شولتز، نخست‌وزیر آلمان هم با مواضعی مشابه و البته در قالبی طنزآمیز سراغ این مسئله می‌رود: «ما آزادی‌بیان داریم که شامل موثی میلیاردرها هم

عنوان یک حزب راستگرای افراطی را اشتباهی بزرگ و فاجعه‌آمیز تلقی می‌کند، توضیح نمی‌دهد که چرا و چگونه روزنامه حاضر به انتشار چنین دیدگاه اشتباه و فاجعه‌آمیزی شده است. سرانجام با بالا گرفتن جنجال‌ها آکسل شیرینگر، ناشر روزنامه در بیانیه‌ای مشترک با سسرودیر، از این اقدام دفاع کرده و آن را روشن‌کننده و با ماهیت اهمیت قائل شدن برای آزادی‌بیان در دموکراسی و روزنامه‌نگاری ارزیابی می‌کند.

به‌رغم توضیحات ناشر و مقاله سسرودیر، از فرای انتشار یادداشت ماسک، تبعات آن دامنگیر روزنامه می‌شود. در نخستین اتفاق سسرودیر یکی از بخش‌های روزنامه از سمت خود استعفا داده و دلیل آن را مخالفتش با انتشار یادداشت ماسک عنوان می‌کند. دیگر کارکنان و خبرنگاران دی‌ولت هم به اشکال مختلف و از طریق ارسال پیام در شبکه‌های اجتماعی، انتقادات تند خود را در مورد تصمیم روزنامه در انتشار مطلب بیان کردند و حتی آن را مخالف بی‌طرفی انتخاباتی رسانه‌های مستقل ارزیابی می‌کنند.

پیامدهای این رخداد بر آینده سیاسی آلمان

مداخله فردی یک خارجی در امور داخلی آلمان، آن هم شخصی که مشاور ویکی از نزدیک‌ترین اشخاص به رئیس‌جمهور آینده آمریکا تلقی می‌شود، نگرانی‌های شدیدی را در این کشور برانگیخته است. مهم‌ترین وجه ماجرا این است که آلمانی‌ها را نسبت به مداخلات آینده آمریکا در تحولات سیاسی این کشور نگران می‌کند. در حال حاضر به‌نظر نمی‌رسد حمایت ایلان ماسک از حزب آلترناتیوی برای آلمان، تغییر چشمگیری را در نتایج انتخابات رقم بزند. اگرچه این حزب اکنون در نظرسنجی‌ها جایگاه دوم را در اختیار دارد، اما با توجه به اینکه هیچ حزب سیاسی‌ای حاضر به ائتلاف با آن نیست، چشم‌اندازی از تشکیل دولت را پیش روی خود نمی‌بیند. اما حمایت خارجی که با پشتوانه مالی قوی همچون ایلان ماسک همراه باشد، به‌طور قطع می‌تواند در بلندمدت اوضاع را به نفع راستگرایان افراطی دگرگون کند و حتی آن‌ها را به جایگاه نخست جریانات سیاسی ارتقا دهد. این شرایط آلمانی‌ها را بیش از همه نسبت به آینده دموکراسی و تکرار سناریوی آلمان فاشیستی نگران می‌کند. دقیقاً به همین دلیل است که رهبران احزاب و به‌خصوص حزب سوسیالیست آلمان قول می‌دهند در برابر تلاش‌های بازیگران دولتی، ثروتمندان و افراد بانفوذ برای تأثیرگذاری در فرایند انتخابات مقاومت کنند.

پایامد این موضوع بر اقتصاد آلمان هم موضوعی نیست که بتوان به‌سادگی از آن عبور کرد. مدت‌هاست آلمانی‌ها و به‌ویژه احزاب حاکم سوسیال دموکرات و دموکرات مسیحی به‌دنبال جذب سرمایه‌های بزرگ خارجی در این کشورند.

در این راستا این احزاب همواره از سرمایه‌گذاری شرکت بزرگی همچون تسلا با مالکیت ایلان ماسک حمایت و پشتیبانی کرده‌اند. در یکی از آخرین موارد، حزب دموکرات مسیحی آلمان فاطمه‌ده در برابر فعالن محیط زیستی ایستاد که از قطع درختان در جریان توسعه شرکت تسلا در حومه برلین شاکی بودند و درنهایت در سایه همین حمایت بود که پرونده به نفع تسلا خاتمه پیدا کرد. این در شرایطی اتفاق افتاد که برخلاف این جریان، حزب آلترناتیوی برای آلمان همواره از مخالفان سرسخت سرمایه‌گذاری خارجی و حضور شرکت‌هایی مانند تسلا در آلمان بوده است. این همان نکته است که از سوی فردریش مرز رهبر حزب دموکرات مسیحی مورد توجه قرار می‌گیرد: «اگر ای‌اف‌دی قدرت داشت ساختار کارخانه تسلا در براندنبورگ هرگز امکان‌پذیر نمی‌شد، زیرا شدیدترین مخالفت‌ها علیه این پروژه از سوی همین حزب انجام گرفت.» مشخص است این موضوع پیچیدگی‌های پیش روی احزاب سیاسی را دربرابر مداخلات سیاسی ایلان ماسک بیش از پیش روشن می‌کند.

سرنجام باید به تأثیر این موضوع بر روابط واشنگتن و آلمان هم توجهی ویژه نشود. آلمان و آمریکا با وجود فراز و نشیب‌هایی که در روابط با یکدیگر داشته‌اند، از جنبه‌های مختلف سیاسی و نظامی متدنی نزدیک به شمار می‌آیند. اکنون روند این اتحاد با روی کار آمدن ترامپ با ابهام مواجه شده و اقدامات ایلان ماسک هم شرایط را بیش از پیش پیچیده کرده است. با اقدامات ایلان ماسک اکنون به نظر می‌رسد آلمانی‌ها باید ایالات‌متحده را هم درکنار دشمنانی همچون چین و روسیه قرار دهند. آکسل شفر، نماینده مجلس آلمان وضعیت حاضر را این‌گونه توصیف می‌کند: «ما با آمریکایی‌های روابط نزدیک داریم. اما اکنون نیازمند شجاعت دربرابر این دوستیم. ما اجازه دخالت در انتخابات خود را نمی‌دهیم.»

مربوط به جنسیت، بیماری‌های عفونی، تغذیه و سلامت مادران و کودکان را برعهده داشت.

با آشکار شدن نسل‌کشی صهیونیست‌ها در غزه، همه این مسائل در غزه به هم نزدیک شدند. محاصره، دسترسی به غذا، آب و دارو را محدود و بیمارستان‌ها و واحدهای پزشکی را مجبور به تعطیلی کرد. سازمان ملل همچنین بارها هشدار داده که شمال غزه در معرض خطر قب‌الوقوع قطعی است. طبق گزارش سازمان غیرانتفاعی Save the Children، حداقل سه هزار و ۱۰۰ کودک زیر پنج سال تا اکتبر در غزه شهید شده‌اند. در یک نظرسنجی از کودکان در آن گروه سنی، این سازمان در یافت که نزدیک به ۲۰ درصد از کودکان از سوء تغذیه حاد رنج می‌برند. چهار درصد دیگر هم با سوء تغذیه حاد مواجه بودند.

سازمان ملل متحد هم دریافت که حدود ۴۶ هزار و ۳۰۰ زن باردار در غزه با سطوح مختلف بحران گرسنگی دست و پنجه نرم می‌کنند. اسمیت تصمیم گرفت زنگ خطر را در آژانس خود به صدا درآورد. او گفت که برای مدیران ارشد خود، از جمله سامانتا پاور، مدیر USAID، ایپیل می‌نویسد که هیچ فایده‌ای نداشته است. اسمیت گفت به نقطه پایانی زمانی بود که رهبری ارشد سخنرانی او را در مورد مرگ و میر مادران و کودکان در میان فلسطینی‌ها متوقف کرد، علی‌رغم اینکه در ابتدا موافقت کردند که او صحبت کند. پس از لغو ارائه، اسمیت گفت که او مجبور است انتخاب کند: با استعفا دهد یا اخراج شود. او اولی را انتخاب کرد.

اسمیت در حالی که به دوران حضور خود در دولت بایدن می‌اندىشد، به تضاد فاحسى بین حمایت بایسند از اوکراین جنگ‌زده و عدم حمایت او از غزه، جایی که کل محله‌ها با خاک یکسان شده، اشاره می‌کند. او در این باره گفت: «وقتی درباره اوکراین صحبت می‌کنیم، می‌توانیم بمباران بیمارستان‌ها را محکوم کنیم. ما می‌توانیم در مورد محافظ‌پذیری افرادی که مورد حمله قرار می‌گیرند، صحبت کنیم. ما می‌توانیم در مورد عاملانی که به آنها حمله می‌کنند، صحبت کنیم. اما وقتی نوبت به غزه می‌شود، ما در مورد مردم صحبت نمی‌کنیم. ما برنامه‌ای برای بازسازی سیستم‌های بهداشتی آنها نداریم.»

فرهمنجنگان

آرچه حکمرانی

[نقد و بررسی اندیشه‌ها]

چهارشنبه ۱۲ دی ۱۴۰۳

شماره ۴۳۱۹

FARHIKHTEGANDAILY.COM

FARHIKHTEGANONLINE

۱۵